

СИЛАБУС навчальної дисципліни ОК1.3 Філософія

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ОК 1.3 Філософія
Статус дисципліни	Нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	Перший (бакалаврський), денна форма
Освітньо-професійна програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 «Соціальна робота»
Рік навчання, семестр	4-й рік (8 семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Васянович Григорій Петрович, д. пед. наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Шевців Юлія Олегівна, викладач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
E-mail	g.vasyanovych@ldubgd.edu.ua y.shevtsiv@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	https://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=3231
Консультації	Згідно з розкладом консультацій кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

2. Анотація до курсу

Зміст освітнього компонента «Філософія» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти світосприйняття, адекватного мислення та розуміння завдань, що стоять перед людством у ХХІ ст. Вивчення дисципліни допоможе розвинути здатність до теоретичного мислення, посприє формуванню загальної культури особистості. Філософія покликана збагатити духовний світ здобувачів освіти, сформуванню у них філософську культуру і широкий світоглядний кругозір, виховати на основі загальнолюдських гуманістичних цінностей високоінтелектуальних, ерудованих фахівців.

Міждисциплінарні зв'язки «Політологія», «Основи наукових досліджень».

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою навчальної дисципліни є формування філософської культури мислення, пізнання навколишнього світу та себе як особистості, навичок застосування філософської методології, розвитку різностороннього світобачення та світорозуміння.

3.2. Завдання:

- формування загальних засад філософії, а саме розуміння передумов її виникнення, логіки розвитку та основні закони її розгортання;
- формування розуміння змісту історико-філософського процесу як об'єктивного розвитку філософії;
- формування цілісного уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання, його основні поняття та категорії;
- формування навичок творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку;
- формування світоглядних, духовно-моральних цінностей, гуманізації особистості.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- **ЗК07** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- **ЗК09** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК10** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- **ЗК11** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- **ЗК12** Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- **ЗК14** Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- **ЗК15** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- **ЗК16** Формування ідентичності та почуття гідності в результаті осмислення соціального та матеріального досвіду минулих поколінь, розуміння історії та культури України.

Фахові компетентності:

- **ФК02** Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів;
- **ФК04** Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади;
- **ФК12** Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

3.4. Програмні результати навчання:

- **РН02** Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань;
- **РН21** Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень;
- **РН22** Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Навчальний матеріал дисципліни структурований і складається з восьми тем, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає проведення двох контрольних робіт та аналіз результатів їх виконання. В процесі вивчення курсу здобувачі освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	3 кредитів / 90 академічних годин, з яких: лекцій 14 годин, семінарських 14, самостійної роботи 62 годин.
Форми навчання	семінарські заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у поза аудиторний час з подальшою їх перевіркою на семінарських заняттях).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
8-ий семестр					
Тема 1. Філософія як універсальний вид знання	12	2	2		8
Тема 2. Філософія: генеза світоглядної парадигми	10	-	-		10
Тема 3. З історії вітчизняної філософії	12	2	2		8
Тема 4. Філософія української національної ідеї	12	2	2		8
Тема 5. Онтологія. Філософське розуміння світу.	11	2	2		7
Тема 6. Свідомість як філософська проблема	11	2	2		7
Тема 7. Гносеологія. Філософія пізнання	11	2	2		7
Тема 8. Аксиологія та її проблеми	11	2	2		7
Усього годин за семестр	90	14	14		62
Усього годин	90	14	14		62

Інформаційний обсяг дисципліни

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Сутність, структура та історичні типи світогляду. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії. Історія філософії – об'єктивний історичний процес розвитку світової філософської думки. Сутність, основні ознаки та характерні ознаки основних етапів становлення та розвитку світової філософії. Діалог концепцій, думок, поглядів як фактор розвитку філософського процесу. Східний та західний типи філософствування.

Тема 2. Філософія: генеза світоглядної парадигми

Філософія та світогляд. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський. Світоглядні уявлення Стародавнього Світу. Особливості середньовічного світогляду. Характерні риси доби світогляду епохи Відродження. Гносеологічні засади світогляду Нового часу. І Кант та межі людського пізнання. Песимізм та ірраціоналізм як домінуючі риси філософського світогляду XIX ст. Філософсько-світоглядні парадигми сучасності.

Тема 3. З історії вітчизняної філософії

Становлення філософської думки Київської Русі. Філософія України доби Відродження (XIV-XVII ст.). Своєрідність філософії доби українського бароко. Києво-Могилянська академія – осередок філософської думки в Україні. Вихідні принципи філософії Г. Сковороди. Вчення

Г.Сковороди про дві натури і три світи. «Сродна праця» Г. Сковороди як умова людського щастя. Принцип і «нерівної рівності» Г. Сковороди.

Тема 4. Філософія української національної ідеї

Національна ідея як філософський феномен. Духовний потенціал української ідеї. Соціально-політична проблематика філософії М. Драгоманова. Місце І. Франка в історії української філософської думки. Роль нації в історичному поступі у філософії І. Франка. Ідея України в філософському світогляді М. Грушевського. Інтегральний націоналізм Д. Донцова. В. Липинський та його внесок у розробку філософії української ідеї. Філософський дискурс сучасного національного процесу, національна ідея як чинник консолідації українства.

Тема 5. Онтологія. Філософське розуміння світу.

Історико-філософські концепції онтології. Генезис поняття «буття». Поняття субстанції. Матеріалістична та ідеалістична онтологія. Моністичні та плюралістичні концепції буття. Буття та небуття. Співвідношення буття та сущого, буття та існування. Рух та розвиток. Матеріальна єдність світу та класифікація наук. Форми руху матерії. Час та простір як модуси існування світу. Особливості суспільного часу та простору. Співвідношення природи та суспільства у розвитку світу.

Тема 6. Свідомість як філософська проблема

Історико-філософські концепції свідомості. Засади виникнення свідомості. Співвідношення онтогенезу та філогенезу. Тотожність буття та свідомості. Мислення як атрибут субстанції. Закономірність виникнення свідомості як ідеальної форми матеріального. Свідомість, мислення та мова. Свідомість та самосвідомість. Форми суспільної свідомості: історичні засади диференціації суспільної свідомості на форми.

Тема 7. Гносеологія. Філософія пізнання

Основні гносеологічні концепції в історії філософії. Агностицизм та його сучасні варіації. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Загальні рівні пізнання. Сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму. Особливості та підрівні чуттєвого пізнання. Розум та розсудок. Відмінності формальної логіки у буденній та науковій свідомості. Раціональні методи пізнання. Категорійний рівень розуму як вищого рівня пізнання. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання. Поняття істини. Практика як критерій істинності пізнання та критерій істинності самої практики.

Тема 8. Аксиологія та її проблеми

Аксиологія – вчення про цінності. Поняття і природа цінностей. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності. Цінності, оцінка, вибір. Цінності в структурі суспільства. Європейські цінності як ствердження соціальної справедливості та реалізація прав і можливостей усіх членів суспільства. Ієрархія цінностей людського буття. Ціннісна орієнтація та типологія ціннісних орієнтацій. Цінності та антицінності. Війна як антицінність.

6. Завдання для самостійного опрацювання

З метою закріплення отриманих практичних навиків, здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання. Тематика індивідуальних завдань відображені у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет». Індивідуальне завдання – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань студентами у процесі навчання. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладача. Відповідно інноваційним технологіям навчання, різновидністю індивідуальних занять є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ). Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з філософії є видом обґрунтування індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

7. Методи навчання

Основні форми організації навчання: лекції, семінарські заняття із поточним контролем, виконання індивідуальних завдань, тематична контрольна робота, консультації.

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні і практичні (аспект передачі і сприймання навчальної інформації); індуктивні та дедуктивні (логічний аспект); репродуктивні та проблемно-пошукові (аспект мислення); самостійної діяльності (аспект управління умінням).
2. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усний, письмовий, тестовий.
3. Логічні методи навчання – моделювання, абстрагування, аналізу і синтезу, формалізації, індуктивний, дедуктивний.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Комп'ютери на базі процесорів Intel Pentium Gold G5400, компоненти програмного забезпечення MS Office 365 (Teams, PowerPoint, Word, Excel,), електронне освітнє середовище "Віртуальний університет"(на базі платформи Moodle).

9. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в ЛДУБЖД»

[polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_15.12.2023_.pdf \(ldubgd.edu.ua\)](https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf) та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої ЛДУБЖД» [https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya .pdf](https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf).

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти знань з Філософії. Для поточного контролю якості знань здобувачів вищої освіти використовуються такі форми: усні опитування та індивідуальні відповіді на семінарських заняттях; підготовка оглядів сучасної спеціальної літератури; тестування за окремими темами курсу; підготовка рефератів (презентацій) до семінарських занять.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки за екзамен.

Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Контрольна робота	Курсом передбачено виконання 2-х контрольних робіт. Типові завдання та критерії оцінювання наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За виконання кожної контрольної роботи можна отримати до 5 балів.
Робота на семінарському занятті; самостійна робота	Оцінювання здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД». За роботу на 7 семінарських заняттях можна отримати до 30 балів.

Підсумковий контроль

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену з використанням електронного навчального середовища «Віртуальний університет».

Допуск до семестрового контролю здійснюється за умови виконання здобувачем двох контрольних робіт у середовищі «Віртуальний університет».

Семестровий контроль (екзамен) проводиться у формі тестування в електронному навчальному середовищі Віртуальний університет (60 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді). На виконання відводиться 60 хв. (1х60).

Підсумкова семестрова оцінка обчислюється як сума балів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою і переводяться в національну (чотирибальну) шкалу (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”).

Підсумкова семестрова оцінка		
Поточний контроль (40 балів)		Семестровий контроль (екзамен) (60 балів)
Семінарські Заняття, самостійна робота	Контрольна робота (10 балів)	
30 балів	2 КРх5 балів	Підсумкове тестування – 60 балів (60х1 бал)

Підсумкові оцінки виставляються та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, поданих у наступній таблиці.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C	задовільно	
61-70	D		
51-60	E	незадовільно	не зараховано
36-50	FX		
0-35	F		

10. Політика курсу

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf

Академічні очікування від здобувачів – своєчасне виконання завдань, передбачених силябусом дисципліни; обов’язкове відвідування і виконання практичних занять та завдань самостійної роботи.

Політика щодо термінів виконання завдань та ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються у електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють перездачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи:

- заборгованість із поточного контролю;
- заборгованість із підсумкового контролю.

Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом проходження тестових завдань та виконання контрольних робіт згідно із тематичним планом курсу. Ліквідація заборгованості з підсумкового контролю організовується в форматі перездачі екзамену.

Дотримання принципів академічної доброчесності: роботи (завдання) виконуються здобувачами самостійно, ідеї та ініціативи інших авторів використовуються лише при належно оформленому цитуванні.

Поведінка в аудиторії – неприпустимо запізнення та користування телефоном на заняттях, за винятком виконання громіздких обчислень та використанні додаткових програм в освітніх цілях; повага до думки інших колег; дотримання норм культури мовлення та ін.

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. **Васянович Г. П.** Філософія. Навчальний посібник / Вибрані твори у 7 т. Т. 4. Львів: Норма, 2015 с. 348 с.
2. **Костишин Е.І.** Філософія : підручник. Львів : “Простір-М”, 2015. 233 с.
3. **Петрушенко В.Л.** Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». -2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
4. **Філософія: теоретичний курс:** навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [Я. В. Шрамко та ін.] ; за наук. ред. д-ра філос. наук, проф. Я. В. Шрамка ; Криворіз. держ. пед. ун-т. Кривий Ріг : КДПУ, 2021. 263 с.
5. **Філософія:** підруч. для здобувачів вищ. освіти / [О. В. Рябініна та ін. ; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко]. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 285 с.

11.2. Додаткова:

1. **Васянович Г., Костишин Е, Бабій І.** Духовні цінності і смисли людського буття у світоглядних пошуках Тараса Шевченка. Молодь і ринок. 2019. № 5. С. 6-12.
2. **Васянович Г.П.** Логвиненко В.М. Філософсько-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи в умовах війни. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 52. Том 1. С. 87-90.
3. **Васянович Г.** Християнсько-філософський персоналізм Григорія Сковороди: монографія. Львів: «Норма», 2022. 268 с.
4. **Забужко О.** Філософія української ідеї та європейський контекст. Франківський період. Вид. 5-те. Київ: Комора, 2020. 189 с
5. **Логвиненко В. М., Фльорко М.Я.** Філософія: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДУБЖД, 2012. 228 с.
6. **Логвиненко В.М.** Використання потенціалу філософії в процесі формування методологічної культури здобувачів вищої освіти. Третій рівень освіти в Україні: особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів у сучасних умовах війни. Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.159-161.
7. **Філософія:** хрестоматія / [авт.-упоряд.: І. С. Добронравова та ін.; за ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. Київ: Київський університет, 2020. Т. 1: Філософська пропедевтика. 2020. 879 с.
8. **Філософія:** хрестоматія / [авт.-упоряд.: І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. Київ : Київський університет, 2020. Т. 2: Теоретична та практична філософія. 2020. 543 с.
9. **Штанько В. І., Горячковська Г. М., Старікова Г. Г.** Філософія: навч. посіб. для студентів усіх спец. і форм навчання. Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Харків: ХНУРЕ, 2021. 294 с.

10. Шукалович А. М. Філософія : навч.-метод. посіб. Львів : Растр- 7, 2022. 194 с.
11. Korman Daniel Z. Learning from Arguments An Introduction to Philosophy. Open Textbook Library. 2022. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/learning-from-arguments-an-introduction-to-philosophy>
12. Ondich Jody. Words of Wisdom: Intro to Philosophy. Open Textbook Library. 2018. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/words-of-wisdom-intro-to-philosophy>.

11.3. Інформаційні ресурси:

1. Віртуальний університет ЛДУБЖД. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Open Textbook Library. Available at: <https://open.umn.edu/opentextbooks/>

Розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук протокол від «28» серпня 2023р. №1

РОЗРОБНИК

Професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, доктор педагогічних наук, професор

Григорій ВАСЯНОВИЧ
 «28» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, доктор педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК
 «28» серпня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

Емілія КОСТИШИН

«28» серпня 2023р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового інституту психології та соціального захисту, кандидат педагогічних наук

Ірина БАБІЙ
 «28» серпня 2023 р.

Дата актуалізації*					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					